

Српско археолошко друштво

Народни музеј Топлице

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

XLV СКУПШТИНА И ГОДИШЊИ СКУП

Прокупље, 26. – 28. мај 2022. године

Програм, извештаји и апстракти

Прокупље 2022

Организациони одбор скупа

Драган Поповић, в.д. директора, Народни музеј Топлице

Сања Црнобрња Красић, Народни музеј Топлице

МА Огњен Младеновић, секретар Српског археолошког друштва

др Адам Н. Црнобрња, председник Српског археолошког друштва

др Војислав Филиповић, потпредседник Српског археолошког друштва

Научни одбор скупа

проф. др Душан Михаиловић, Филозофски факултет, Београд

doc. dr Martina Blečić Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)

prof. dr Boris Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)

др Миљана Радивојевић, UCL Institute of Archaeology, London UK

dr Mario Novak, Institut za antropologiju, Zagreb, Hrvatska

dr Tamas Hajdu, Department of Biological Anthropology, Institute of Biology, Faculty of Science Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary

др Драган Милановић, Археолошки институт, Београд

др Надежда Гавриловић Витас, Археолошки институт, Београд

Марин Бугар, Народни музеј, Крушевац

др Драгана Вуловић, Археолошки институт, Београд

др Селена Витезовић, Археолошки институт, Београд

mr Александар Алексић, Завод за заштиту споменика културе Ниш

др Војислав Филиповић, Археолошки институт, Београд

др Адам Н. Црнобрња, Народни музеј у Београду

др Јелена Анђелковић Грашар, Археолошки институт, Београд

др Бојана Племић, Академија струковних студија, Београд

др Видан Димић, Археолошки институт, Београд

др Ана Ђуричић, Лабораторија за биоархеологију, Филозофски факултет, Универзитет у Београду

др Ксенија Ђукић, Лабораторија за антропологију, Институт за анатомију, Медицински факултет, Универзитет у Београду

Приредили: Адам Црнобрња и Војислав Филиповић

Издавач: Српско археолошко друштво, Београд и Народни музеј Топлице, Прокуље

За издавача: Адам Црнобрња и Драган Поповић

Штампа: Colorgrafx, Beograd

Тираж: 125

Бесплатан примерак

ISBN 978-86-80094-19-9

Република Србија

XLV скупштина и годишњи скуп Српског археолошког друштва и штампање ове публикације финансирани су средствима Министарства културе и информисања и Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

САДРЖАЈ

Програм XLIV годишњег скупа.....	5
Извештај о раду УО САД.....	17
Извештај о финансијском пословању САД.....	22
Извештаји о раду секција САД.....	24
Одбрањени радови на катедри за археологију.....	33
Записник са XLIV скупштине САД.....	36
Самостални стручњаци у култури (обавештење).....	39
Резимеи.....	47

Јагодин Мали, претходно већ био покренут поступак заштите (формирана евиденција) и власници земљишта о истом обавештени још 2020. године, до спречавања уништења археолошког наслеђа опет је дошло пре свега услед физичког присуства археолога испред грађевинских машина.

Гордана Јеремић, Археолошки институт, Београд
Александар Алексић, Завод за заштиту споменика културе Ниш
Јасминка Богић, Завод за заштиту споменика културе Ниш

ПРИЛОГ ЗАШТИТИ АРХЕОЛОШКОГ НАСЛЕЂА: НОВИ НАЛАЗИ КАСНОАНТИЧКИХ ГРОБОВА НЕКРОПОЛЕ НАИСУСА У ЈАГОДИН МАЛИ

Касноантичка и ранохришћанска некропола Наисуса у Јагодин Мали предмет је археолошких истраживања већ готово читав један век, док се подаци о овој изузетно значајној некрополи прикупљају од 1888. године. Међутим, већина истраживања била је иницирана случајним открићима гробних целина приликом извођења грађевинских радова.

Поједини делови некрополе заштићени су као засебна непокретна културна добра (споменици културе и археолошка налазишта), од којих су нека и категорисана као н.к.д. од изузетног значаја. Међутим, до данас није био сачињен свеобухватни приступ у заштити овог локалитета. Притисак интензивне инфраструктурне и комерцијалне изградње, нарочито током 2020. и 2021. године, проузроковао је интензивније прописивање мера техничке заштите (услова) од стране надлежног завода, у ситуацији када недостаје правни основ за прописивање обавезних заштитних археолошких истраживања који би претходили изградњи.

Посебан аспект проблема у заштити овог археолошког локалитета представља ниво неопходне физичке заштите и презентације већ откривених и конзервираних ранохришћанских гробница, без јасно установљеног корисника или титулара, са дефинисаним правима и обавезама.

Током марта 2022. године, приликом реализације једног од пројеката изградње, током кога је обављање археолошког праћења, дошло је до открића две гробне целине. Околности везане за реализацију археолошког праћења показале су неадекватност примене ове мере на простору познатог археолошког локалитета, на коме је откриће археолошког наслеђа приликом грађевинских радова неупитно. У циљу спречавања даљег уништења, израђен је елаборат заштите некрополе, а на основу

тога и покренут поступак правне заштите (евиденција), чиме је створен правни основ за прописивање претходних заштитних археолошких истраживања у поступку изградње, као обавезујућег услова на простору дефинисаног археолошког налазишта.

Поражавајући су подаци да је од 5 откривених цркава, односно базилика, сачувана само 1, а од 302 откривене гробнице и зиданих гробова, данас је сачувано свега 24, чинећи тако проценат уништења од преко 90%. Јавности није доступна ни једна од сачуваних 20-ак гробница. Са друге стране, проценат истражености локалитета је мањи од 2%, а археолошки је истражено тек око 30% откривених гробних целина. Наравно, борба за примену оваквог приступа у пракси тек предстоји.

Марин Бугар, Народни музеј Крушевац

НАДГРОБНИ СПОМЕНИЦИ ИЗ ЗДРАВИЊА – КРАТАК ОСВРТ НА ЛОКАЛНУ ПРЕЗЕНТАЦИЈУ НАСЛЕЂА

Средњовековни надгробници из села Здравинџа код Крушевца у жижи су стручне и шире јавности од 2016. године и од тада су у више наврата презентовани кроз стручне скупове, публикације и медије. На овај начин, веома важно споменичко наслеђе овог дела Србије добило је заслужену пажњу, док шири археолошки контекст још увек чека на комплекснији истраживачки рад.

С обзиром да су у међувремену, у организацији локалне заједнице, али на жалост без сарадње са надлежним установама културе, оба споменика изложена у простору око сеоске цркве, у овој прилици даће се краћи осврт на начин њихове презентације, могућност адекватног очувања и туристички потенцијал.

Љубиша Васиљевић, Народни музеј Крушевац

МОГУЋНОСТ ЗА НОВИ ЖИВОТ ЛОКАЛИТЕТА МОГИЛЕ У НОЗРИНИ КОД АЛЕКСИНЦА

Локалитет Могиле у Нозрини код Алексинца забележен је још крајем XIX века, када су у оквиру тумула пронађена два камена саркофага, као и други налази из античког периода. На њега је поново скренута пажња 1910. године, када је откривен тумул са гробном конструкцијом

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

902/904(497.11)(048)
902/904:005.745(497.11)“2022”(083.97)
902/904:061.2(497.11)“2022”

СРПСКО археолошко друштво (Београд). Скупштина
(45 ; 2022 ; Прокупље)

Програм, извештаји и апстракти / Српско археолошко друштво,
XLV Скупштина и Годишњи скуп, Прокупље, 26. – 28. мај 2022. године
; [приредили Адам Црнобрња и Војислав Филиповић]. - Београд : Српско
археолошко друштво ; Прокупље : Народни музеј Топлице, 2022 (Beograd
: Colorgrafx). - 121 стр. ; 21 cm

Текст на срп. (ћир. и лат.) и енгл. језику. - Тираж 125.

ISBN 978-86-80094-19-9 (САД)

1. Српско археолошко друштво (Београд). Годишњи скуп (45 ; 2022 ; Прокупље)
а) Српско археолошко друштво (Београд). Годишњи скуп (45 ; 2022 ; Прокупље)
- Програми б) Археолошка истраживања - Србија - Апстракти

COBISS.SR-ID 66059529